

Hälso- och sjukvårdens kapacitetsökningsförmåga

Njurmedicinskt vårmöte

Uppsala 21 maj 2025

Bruno Ziegler

Med sakkunnig
KCF/FU

Agenda 250521

- Uppdrag och utgångspunkter
- Kapacitetsökningsförmåga enligt PLUS
- Diskussion: tillämpning inom dialysvård

Kort om Socialstyrelsens uppdrag på krisberedskapsområdet

Socialstyrelsen är Sveriges kunskapsmyndighet för vård och omsorg
Genom samarbete, oberoende experter och pålitlig kunskap styr, stödjer
och utvecklar vi hälso- och sjukvården och socialtjänsten

Instruktion, regleringsbrev och regeringsuppdrag

Socialstyrelsens verktyg

- Normering och kunskapsstyrning
- Uppföljning och statistik
- Fördelning av statsbidrag
- Sektorsansvarig beredskapsmyndighet
- Övriga myndighetsuppgifter

Normering och kunskapsstyrning

- Föreskrifter och allmänna råd
- Nationella riktlinjer för vård och omsorg
- Kunskapsstöd och sammanställningar
- Nationellt högspecialiserad vård
- Socialstyrelsens Termbank

10 BEREDSKAPSSEKTORER

EKONOMISK SÄKERHET

Försäkringskassan

Arbetsförmedlingen
Pensionsmyndigheten
Riksgälden
Skatteverket
Statens servicecenter

ELEKTRONISK KOMMUNIKATION OCH POST

Post- och telestyrelsen

MSB
Svenska kraftnät
Trafikverket

ENERGIFÖRSÖRJNING

Energimyndigheten

Energimarknads-
inspektionen
Strålsäkerhetsmyndigheten
Svenska kraftnät

FINANSIELLA TJÄNSTER

Finansinspektionen

Riksgälden
Riksbanken*

FÖRSÖRJNING OCH GRUNDDATA

Skatteverket

Bolagsverket
Lantmäteriet
Myndigheten för
digital förvaltning

HÄLSA, VÅRD OCH OMSORG

Socialstyrelsen

E-hälsomyndigheten
Folkhälsomyndigheten
Läkemedelsverket

LIVSMEDELSFÖRSÖRJNING OCH DRICKSVATTEN

Livsmedelsverket

Jordbruksverket
Länsstyrelserna
Naturvårdsverket
Statens veterinär-
medicinska anstalt

ORDNING OCH SÄKERHET

Polismyndigheten

Kriminalvården
Kustbevakningen
Säkerhetspolisen
Tullverket
Åklagarmyndigheten
Domstolsverket

RÄDDNINGSTJÄNST OCH SKYDD AV CIVILBEFOLKNINGEN

MSB

Kustbevakningen
Länsstyrelserna
Polismyndigheten
Sjöfartsverket
SMHI
Strålsäkerhetsmyndigheten

TRANSPORTER

Trafikverket

Luffartsverket
Sjöfartsverket
Transportstyrelsen

Regeringsuppdrag Krisberedskap och civilt försvar

 Slutredovisning

 Delredovisning

 Statsbidrag

Samordning krisberedskap:

Dimensionerande målbilder

Nationell masskadeplan

Nationell samordning av sjukvårdstransporter

Stödja regioner att öka vårdkapaciteten i kris och krig

Stärkt försörjningsberedskap:

Statligt ansvar för försörjningsberedskapen inom HoS

Sjukvårdsprodukter som bör omfattas av HoS försörjningsberedskap

Köpa in och lagra sjukvårdsprodukter för traumavård

Stärka blodverksamheterna

Informationsinsatser avseende blodgivare

Försörjningsanalys

Nationell samverkansstruktur försörjningsberedskap

Statsbidrag, stöd och samverkan:

SSIK investeringsprogram (statsbidrag)

Planera och genomföra nationella övningar

Statsbidrag CF till kommunal HoS och socialtjänst

Statsbidrag till regioner för HoS beredskap

Vidareutveckla civil-militär samverkan

Stödja socialtjänst och kommunala HoS

2023

2024

2025

Uppdrag och utgångspunkter

Regeringsuppdraget

- Ta fram ett samlat nationellt kunskapsstöd
- Bidra till nationell samsyn kring hur förmågan (s k *surge capacity*) ska konstrueras, definieras och användas
- Ta fram ett svenskt begrepp och definition

Regeringsbeslut

I:14

2022-02-03
S2022/00777 (delvis)

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag att ta fram ett samlat nationellt kunskapsstöd för förmågan att hantera ett plötsligt och oväntat inflöde av patienter

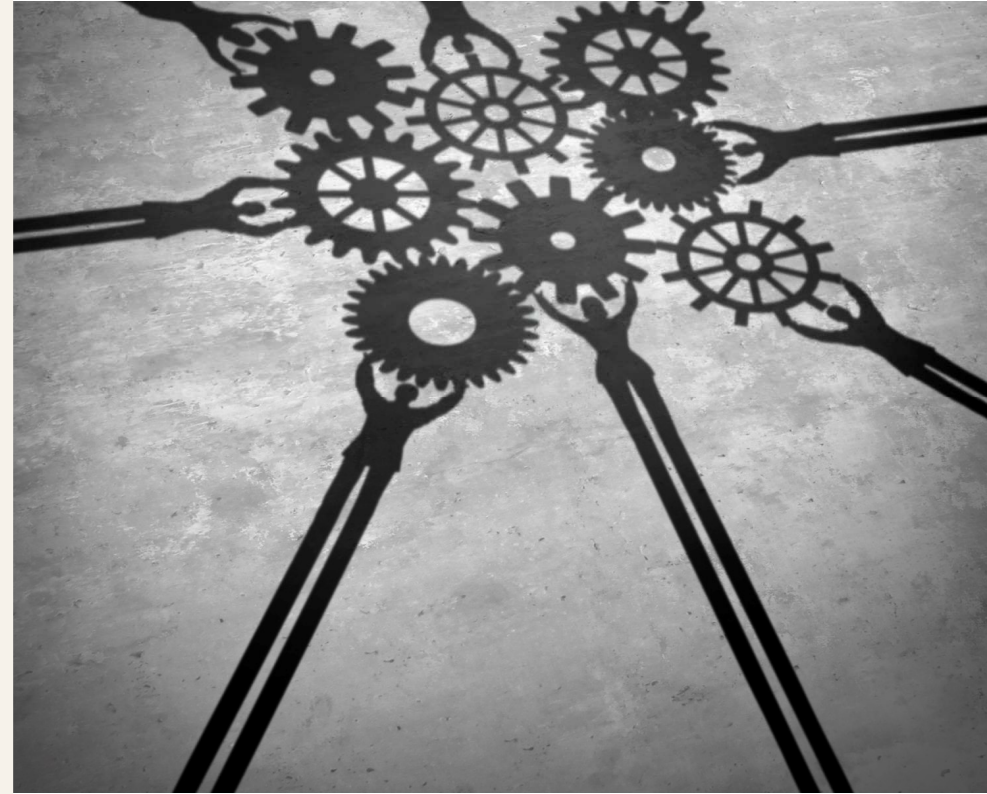
Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett samlat nationellt kunskapsstöd för förmågan att hantera ett plötsligt och oväntat inflöde av patienter. Syftet är att bidra till nationell samsyn kring hur förmågan att hantera ett plötsligt och oväntat inflöde av patienter (s.k. *surge capacity*), ska konstrueras, definieras och användas.

I uppdraget ingår även att ta fram ett svenskt begrepp för förmågan att hantera ett plötsligt och oväntat inflöde av patienter och en definition av begreppet som inkluderas i Socialstyrelsens termbank. Vidare ska myndigheten inventera och sammanställa regionernas arbetssätt, samordning och erfarenheter av förmågehöjning under covid-19-pandemin. Socialstyrelsen ska även hämta erfarenheter från de regioner som i arbetet med civilt försvar har utgått från *surge capacity*, dvs. förmågan att hantera ett plötsligt och oväntat inflöde av patienter.

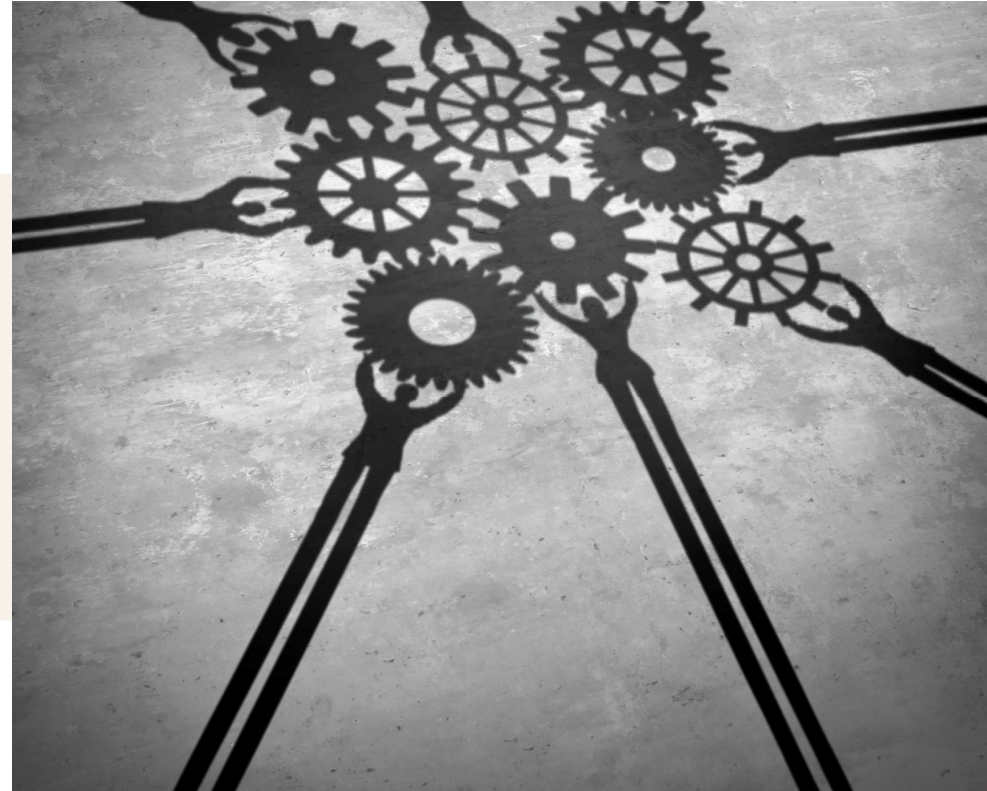
Utgångspunkter

- ✓ *Surge capacity* etablerat koncept i internationell katastrofmedicinsk litteratur
- ✓ Det finns ingen enhetlig eller universellt accepterad definition
- ✓ Bygger vanligen på fyra komponenter – "4S"
- ✓ Varierande kännedom och tillämpning inom hälso- och sjukvårdens beredskapsorganisationer
- ✓ Flera försök att definiera och operationalisera i en svensk kontext

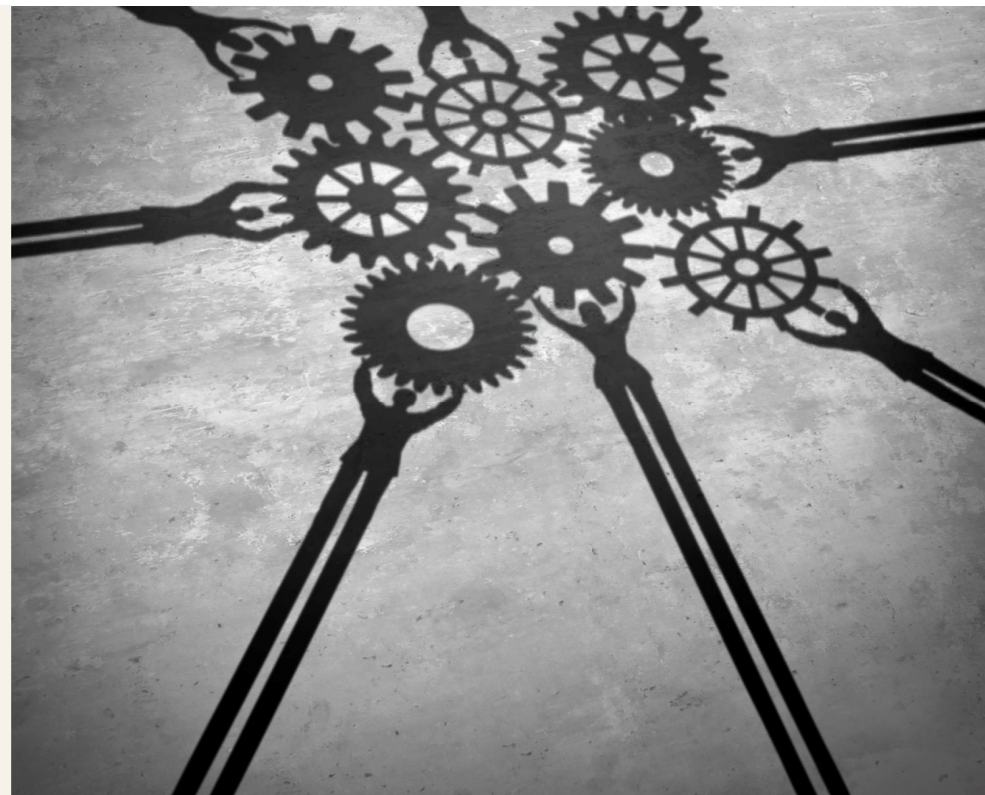
Genomförande

- Genomgång nationell och internationell litteratur
- Dialog externa aktörer och referensgrupper
- Intern koordinering

Slutrapporten innehåller:

- ✓ Förslag till uttryck ("kapacitetsökningsförmåga") och definition
- ✓ Konceptet "PLUS"
- ✓ En modell för att pröva, utvärdera och utveckla en verksamhets kapacitetsökningsförmåga
- ✓ Utkast till mallar för dokumentation
- ✓ Kort och lång version

Förslag till svenskt uttryck och definition

Uttryck: Kapacitetsökningsförmåga

Definition: Förmåga att öka kapaciteten för att hantera ett plötsligt ökat inflöde av patienter

Fortsatt process:

- Pröva begreppet mot " verkligheten"
- Ställningstagande till inkludering i Termbanken

Kapacitetsökningsförmåga enligt PLUS

2

Konceptet PLUS

P	Personal	• Tillräckligt med vårdpersonal och personal med särskild medicinsk kompetens • Möjlighet att sätta samman specifika team • Tillgång till personal för ledningsfunktioner • Tillgång till personal för psykologiskt omhändertagande under och efter särskild händelse • Tillgång till personal för patienttransporter, servicejänster etc. • Tillgång till personal för omhändertagande av närstående • Uthållighet i bemanning över tid (vid mer långdragna händelser) • Behov av tolk eller annan språklig, religiös eller kulturell kompetens • Risk för bortfall av personal till följd av en särskild händelse • Personalens beredskap att byta arbetsuppgifter eller arbetsplats • Personalens behov av vila och återhämtning
L	Lokaler	• Tillräckligt med rum/lokalytymme • Tillgång till rum/lokaler som är funktionella utifrån den särskilda händelsen • Behov av särskilda utrymmen, exempelvis för sanering eller isolering • Behov av utrymmen för avfallshantering • Tillräckligt med utrymme för förvaring av avlidna • Behov av ökad säkerhet för, eller begränsat tillträde till, verksamhetens lokaler • Behov av att utnyttja alternativa lokaler för verksamheten • Utöka och anpassa lokaler för händelsen
U	Utrustning	Tillräckligt med • Transportresurser och tillhörande utrustning inom prehospital vård och transportmedicin • Båtsar, bårar och sängar och tillhörande utrustning • Läkemedel som behövs för den aktuella situationen • Syrgas och andra medicinska gaser • Infusionsvätskor och blodprodukter • Övervakningsutrustning • Ventilatorer, respiratorer, infusionspumpar • Övrig medicinteknisk utrustning utifrån den särskilda händelsen (intubationsutrustning, diagnostik m.m.) • Skyddsutrustning till personal utifrån den särskilda händelsen • Sterilt material • Förbrukningsmaterial • Material för omhändertagande av avlidna • Material som används vid CBRNE-händelser • Utrustning för identifiering och registrering av skadade och avlidna
S	Styrning	• Adekvat kompetens representerad i ledningsfunktion/särskild sjukvårdsledning utifrån särskild händelse • Nödvändig teknik och rutiner för alarmering, lägesbild, kommunikation och samordning • Rutiner för triagering, prioritering och medicinska inriktningsbeslut • Verksamhet som har övat i tillräcklig utsträckning • Kontinuitetshantering • Rutiner för uppföljning och analys av genomgången händelse • Reservrutiner för störningar och avbrott i försörjning av el, vatten, tele- och datakommunikation etc. • Rutiner för utnyttjande av alternativa utrymmen respektive evakuering

Modell för att pröva kapacitetsökningsförmåga

Före	Identifiera vilka verksamheter som berörs av scenariot	
	Inventera inför övning	
Scenariot	Pröva scenariot mot berörd verksamhet genom övning	
	Identifiera och dokumentera brister utifrån PLUS-strukturen	
	Bedöma verksamhetens förmåga	
Efter	Upprätta och genomföra åtgärdsplan	

Modell för att pröva kapacitetsökningensförmåga

Modell för att pröva kapacitetsökningsförmåga

Utvärdering av prövning	Observationer och identifierade brister under prövningen	Identifierade utvecklingsområden inom prövningen	Sammanfattande bedömning av verksamhetens kapacitetsökningsförmåga
Datum för genomförande	<i>Personal</i>	<i>Personal</i>	Ange verksamhetens skattade förmåga
Verksamhet	<i>Lokaler</i>	<i>Lokaler</i>	
Uppdragsgivare	<i>Utrustning</i>	<i>Utrustning</i>	
Övningsledare	<i>Styrning</i>	<i>Styrning</i>	
Övningsdeltagare	Övriga observationer kring brister	Övriga observationer kring utvecklingsområden	Ange vilken/vilka PLUS-komponenter som utgör begränsande faktorer i kapaciteten
Dokumentationsansvarig			
Vilket scenario som använts			

Modell för att pröva kapacitetsökningsförmåga

Åtgärdsplan

Utifrån identifierade brister under övningen kan övningsledare och verksamhetsrepresentanter gemensamt fastslå vilka åtgärder som behöver genomföras för att öka kapaciteten. Övningsledaren återrapporterar identifierade åtgärder till uppdragsgivaren. Uppdragsgivaren ansvarar, eventuellt i dialog med övningsledare och berörd (a) verksamhetschef (er) för att en åtgärdsplan upprättas.

Nr	Utvecklings- område	Åtgärd	Ansvarig (namn)	Genomförande (datum)	Åtgärdat senast (datum)	Uppföljning av åtgärd (datum)	Ansvarig för upp- följning (namn)
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							

Observationer efter slutrapportering

- PLUS-konceptet har anammats brett
- Olika tillämpning i olika regioner
- Fortsatt utveckling av koncept och modell?

Diskussion: tillämpning inom dialysvård

3

Diskussion

- Hur kan PLUS-konceptet tillämpas inom dialysvården?
- Kan metodstödet vara av värde i er verksamhet
- Vilket erfarenhetsutbyte finns mellan dialysverksamheter i beredskapsfrågor?

Tack!

bruno.ziegler@socialstyrelsen.se

